



Michel Eldabh

Kommunstyrelsen

michel.el-dabh@trelleborg.se

Medborgarförslag - Porrfilter på Trelleborgs alla kommunala skolor, förskolor, bibliotek och wifi nätverk

Sammanfattning

Den 19 augusti inkom medborgarförslaget Porrfilter på Trelleborgs alla kommunala skolor, förskolor, bibliotek och wifi nätverk, se nedan. Medborgarförslaget fick 310 röster under omröstningsperioden.

Kommunfullmäktige fattade 2020-09-21 beslut om att överlämna besvarande av medborgarförslaget till kommunledningsförvaltningen.

Kommunledningsförvaltningen har haft ute ärendet på remiss hos Bildningsförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen och Tekniska serviceförvaltningen.

Bildningsförvaltningen menar att det finns forskning som visar på att porrfilter inte fungerar. När man sätter upp ett innehållsfilter så blir det den personens värderingar som styr vilka sidor som kan besökas eller ej. På Internet finns det sidor med konst, kultur och annan sexualundervisning som då riskerar att inte vara tillgängliga pga filtret. Ett innehållsfilter kommer alltså endast att kunna styra informationen i en begränsad andel av alla enheter som är uppkopplade mot internet. Problemet med tillgång till oönskat och oetiskt material kommer att bestå, men flyttas till andras enheter. Ett innehållsfilter får inte det filtrerade innehållet att försvinna. Bildningsförvaltningen tror på att utbilda elever inom sexualkunskap och att lära ut strategier för att undvika sådant som är olämpligt och olagligt på nätet.

Kultur- och fritidsförvaltningen ställer sig bakom Bildningsförvaltningens yttrande i ärendet.

Tekniska serviceförvaltningen har inkommit med ett yttrande som belyser svårigheterna med att inför ett porrfilter. Spärrning genom innehållsfiltrering går aldrig att få exakt, vilket innebär att felaktiga sidor kommer att spärras eller att släppas igenom. Det måste i så fall fram rutiner och regelverk för hur detta skall hanteras. Det är endast IT-avdelningens personal som kan utföra förändringar i brandväggarna och innehållsfiltreringen, men kan inte ta ansvaret att bedöma om en sida skall spärras eller inte.

Förvaltningarna belyser problematiken kring införande porrfilter inom kommunens nätverk. Kommunledningsförvaltningen bedömning är att denna typ av filter behöver införas på nätverket, för att säkerställa att denna typ av sidor inte kan besökas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Porrfilter på Trelleborgs alla kommunala skolor, förskolor, bibliotek och wifi nätverk, 2021-01-29

Yttrande från Bildningsförvaltningen avseende Medborgarförslag Porrfilter på Trelleborgs alla kommunala skolor, förskolor, bibliotek och wifi nätverk, 2021-01-15

Medborgarförslag Porrfilter på Trelleborgs alla kommunala skolor, förskolor, bibliotek och wifi nätverk, 2020-12-14

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen arbetsutskott föreslår besluta att föreslå Kommunstyrelsen besluta

att införa porrfilter på kommunala skolor, förskolor, bibliotek och wifi nätverk

att ge Teknisk servicenämnd i uppdrag att undersöka andra möjligheter till att spärra sidor med olämpligt innehåll ex porr, terror mm.

Beslutet skickas till

Tekniskserviceförvaltning.

Ärendet

Den 19 augusti inkom medborgarförslaget Porrfilter på Trelleborgs alla kommunala skolor, förskolor, bibliotek och wifi nätverk, se nedan. Medborgarförslaget fick 310 röster under omröstningsperioden.

Medborgarförslag

"Det finns ingen teknisk lösning eller så kallat porrfilter på någon kommunal skola i Trelleborg. På internet har våra barn i Trelleborgs skolor rak tillgång till rasistisk, sexistisk och våldsam porr, både frivilligt och ofrivilligt.

Porrindustrins aggressiva marknadsföring når även barn som inte själva söker aktivt efter porr genom bland annat pop-up-annonser, länkade filmer och enkla sökord. Många scener i nätporren innehåller grovt våld och de stora porrhubbarna har pedofila kategorier med hundratusentals pedofila porrfilmer.

Vi reglerar idag barns åtkomst till pornografi och exponering för pornografi UTANFÖR internet. Även om det inte är reglerat i lag har porrbranschen själv sen länge satt 18-års gräns och det är olagligt att t.ex. sätta upp porrbilder på offentliga platser. Vi anser att liknande begränsningar bör ske även på internet i Trelleborg kommuns skolmiljöer.

Som vårdnadshavare förväntar vi oss att skolan, förskolan, bibliotek och kommunens wifi nätverk ska vara en porrfri zon där jag tryggt kan lämna mitt barn för lärande utan risk att exponeras för porr.

Vi vill att det införs ett porrfilter för att begränsa tillgången till skadligt material för barnen när man har internet i skolmiljöer.

Var med och lämna din röst om du håller med!"

Ja till FILTER MOT PORR på Trelleborgs alla kommunala skolor, förskolor, bibliotek och kommunens wifi nätverk."

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutade att överlämna besvarande av medborgarförslaget till kommunledningsförvaltningen.

Bildningsförvaltningens yttrande över medborgarförslaget

Bildningsförvaltningen ställer sig bakom att det inte på något sätt är önskvärt att barn och unga exponeras för pornografiskt innehåll på internet. Samtidigt behöver vi framhålla medborgarförslagets komplexitet. Ett så kallat "porrfilter" handlar egentligen om innehållscensur av oönskat och oetiskt innehåll utifrån en teknisk lösning. Redan i den föregående meningen kan man skönja frågans komplexitet. "Oönskat" och "oetiskt" är värdeord och tolkas olika beroende på vem som gör tolkningen. Vidare visar den samlade forskningen på området att så kallade porrfilter inte fungerar. Bildningsförvaltningens verksamheter ska vila på forskning beprövad erfarenhet.

Var går gränsen för vad som ska räknas som pornografiskt innehåll? Vem ska bestämma var denna gräns går? Det finns sidor som är ämnade för att informera om konst och annan kultur eller sexualupplysning. På sådana sidor finns det bilder, filmer och berättelser som befinner sig i gränslandet till pornografi. Ett innehållsfilter är egentligen en uppsättning algoritmer i en kod som skapats av en eller flera personer. Riskerna är uppenbara att beroende på vem som har konstruerat filtret, så kommer antingen för mycket eller för lite att filtreras bort. Filtret kommer dessutom att vara en projektion av sin skapares värderingar. Hur säkerställer vi att dessa värderingar konvergerar mot den svenska skolans?

Ett felaktigt inställt filter kan utgöra ett ingrepp i elevers rättigheter att hitta information. Sexualupplysande information fastnar ofta i filter, med en överrepresentation av hbtq-material. Våra elever har rätt att även lära sig sådant de inte vågar fråga en vuxen om. Kanske kan skolan sägas ha ett extra stort ansvar för situationer där elever bara har internet att fråga, där det är otänkbart att använda den egna telefonen eller en dator utanför skolan

Andra gränser som indirekt skapar frågor är var gränserna till annan oönskad eller oetisk information ska gå. På internet finns det sidor som uppmanar till extremism, våld och fanatism. Ska detta också censureras och var ska i så fall gränsen för sådant innehåll dras?

Ett innehållsfilter på den internetillgång som Trelleborgs kommun tillhandahåller riskerar att invagga vuxna i falsk trygghet. En vanlig skoldag finns det fler privata än kommunala enheter som är uppkopplade mot internet. Ett innehållsfilter kommer alltså endast att kunna styra informationen i en begränsad andel av alla enheter som är uppkopplade mot internet. Risken är att vuxenvärlden invaggas i falsk trygghet om ett innehållsfilter införs. Problemet med tillgång till oönskat och oetiskt material kommer nämligen att bestå, men flytta till andras enheter. Ett innehållsfilter får inte det filtrerade innehållet att försvinna.

Skolan har ett utbildningsuppdrag. Vi har ansvaret att lära ut strategier för att undvika sådant som är olämpligt och olagligt på nätet.

Det finns inte en enda forskningsstudie som visar att exponeringen minskar i miljöer där man har filter på enheterna. Det finns både leverantörer och debattörer som hävdar motsatsen, men några forskningsstudier har till dags datum inte kunnat presenteras. Detta är viktigt att framhålla att skolans arbete ska vila på beprövad erfarenhet vetenskaplig grund. Det finns en total avsaknad av vetenskaplig grund som motiv för att införa innehållsfiltrering.

Innehållsfiltrering tar stora resurser i anspråk att införa och underhålla. Det är bildningsförvaltningens åsikt att dessa resurser kan användas till mer angelägna saker än innehållsfilter.

Ett innehållsfilter måste vara anpassat efter den svenska skolans värdegrund. Det finns inga prejudikat och ingen praxis att luta sig mot för att bestämma var gränsen mellan pornografi och annat innehåll ska gå. Om Trelleborgs kommun väljer att införa ett innehållsfilter är det viktigt att inte invaggas i falsk trygghet om att våra barn och elever inte längre skulle ha tillgång till pornografiskt innehåll på internet. Pornografin på internet försvinner inte genom införande av ett innehållsfilter. Forskningen visar att innehållsfilter inte har någon effekt. Sammanfattningsvis

ställer sig bildningsförvaltningen tveksam till att lägga resurser på införande och underhåll av innehållsfiler. Vi tror på att utbilda våra elever inom sexualkunskap och att lära ut strategier för att undvika sådant som är olämpligt och olagligt på nätet.

Kultur- och fritidsförvaltningens yttrande över medborgarförslaget

Förvaltningen har i sitt yttrande ställt sig bakom Bildningsförvaltningens yttrande i ärendet och har inget ytterligare att tillföra.

Tekniska serviceförvaltningens yttrande över medborgarförslaget

Tekniska serviceförvaltningens IT-avdelning ansvarar för drift, underhåll och utveckling av kommunens IT-miljö och har även ansvar för den fysiska IT-säkerheten.

IT-avdelningens svar är utifrån vårt ansvarsområde och vad som är tekniskt möjligt i vår befintliga IT-miljö.

All internettrafik till och från kommunens nätverk passerar genom vår centrala brandvägglösning. Brandväggen är uppsatt för att skydda vårt nät från skadlig kod och andra attacker utifrån ett säkerhetsperspektiv. Utifrån detta så spärras en del trafik och websidor. Det som efterfrågas i medborgarförslaget är en innehållsfiltrering av internettrafiken och någon sådan är inte aktiverad idag.

Innehållsfiltrering kan aktiveras i brandvägglösningen och innebär att all internettrafik kategoriseras och då hanteras på olika sätt utifrån de olika kategorierna. Filtringen kan sättas i två nivåer, loggning eller spärr av trafik. Loggning innebär att uppgifter om utpekade kategorier registreras på användarnamn och/eller ip-adress på utrustning.

Vi har möjlighet att spärra utifrån kategoriseringen av innehållet, då kan den spärras med eller utan information av anledningen. Spärren kan läggas så att den gäller för den pedagogiska verksamheten och kommer då även att omfatta anställda/lärare inom den pedagogiska verksamheten. Spärren kan läggas med eller utan loggning, dvs med eller utan möjlighet att följa upp vem eller vilken utrustning som förorsakat spärrning.

Spärrning genom innehållsfiltrering går aldrig att få exakt, vilket innebär att felaktiga sidor kommer att spärras eller att släppas igenom. Det måste i så fall fram rutiner och regelverk för hur detta skall hanteras. Det är endast IT-avdelningens personal som kan utföra förändringar i brandväggarna och innehållsfiltreringen, men kan inte ta ansvaret att bedöma om en sida skall spärras eller inte.

Frågan om innehållsfiltrering måste också klargöras ur ett GDPR perspektiv innan beslut. Detta utifrån om någon personuppgiftsbehandling utförs utifrån innehållsfiltreringen och spärrar av informationskategorier i brandväggen.

Porrfilter utifrån ett GDPR-perspektiv

Utifrån ett GDPR-perspektiv så behöver det klargöras ifall det sker någon personuppgiftsbehandling i samband med att en sådan filterfunktion implementeras och används. Personuppgiftsansvarig behöver reda ut om personuppgifter behandlas och i så fall för vilket syfte.

En ständigt återkommande fråga inom dataskyddsjuridiken är proportionalitet.

- Är integritetsintrånget som personuppgiftsbehandlingen innebär proportionerligt i förhållande till syftet som uppnås?
- Går det att åstadkomma samma sak på ett mindre integritetskränkande sätt?

Det är frågor man alltid behöver ställa sig. Om det går att åstadkomma en filtrering/blockering av visst material utan loggar på individnivå så är det förmodligen att föredra. Även om det kanske inte blir fråga om känsliga personuppgifter (särskilda kategorier) så är bedömningen att den här typen av loggar (att en person försökt komma åt material som anses olämpligt, exempelvis pornografiskt innehåll) kan upplevas som relativt integritetskränkande för individen, och den personuppgiftsansvariges intresse måste därmed väga minst lika tungt.

GDPR aktualiseras om loggningen görs på individnivå, det vill säga att det går att spåra vem som gjort vad. En IP-adress kan mycket riktigt vara en personuppgift, det finns undantag där en IP-adress inte alltid kan kopplas till en enskild individ om den t.ex. delas av flera elever (med flera) som använder nätverket. Om det enda potentiella "identifieraren" som registreras/loggas är just IP-nummer så är det inte självklart att det går att härleda tillbaka till en specifik elev.

Om kommunen trots allt landar i en lösning där det sker personuppgiftsbehandling så krävs en rättslig grund, information till de registrerade, att man tar hänsyn till alla de grundläggande dataskyddsprinciperna i GDPR. Tänk även på lagringsminimering och ändamålsbegränsning. Det måste vara absolut tydligt vad som är syftet med den eventuella loggningen och vad informationen får användas till, så att ni inte börjar "glida" på ändamålet med behandlingen.

När det gäller rättslig grund så är det alltid den personuppgiftsansvariga organisationen som måste göra den bedömningen. Med utgångspunkten skolan, förskolan, bibliotek och kommunens wifi nätverk ska vara en porrfri zon där man tryggt kan lämna sitt barn för lärande utan risk att exponeras för porr kan man eventuellt peka på en uppgift av allmänt intresse som rättslig grund.

Tänk också på gallring, och fundera över om det finns någon anledning till att överhuvudtaget spara dessa loggar. Så snart de har fyllt sitt syfte ska de gallras.

Spontant är det möjligt att implementera ett generellt filter som blockerar vissa typer av innehåll/sidor i skolans IT-miljöer utan att några personuppgifter registreras om den enskilda användaren, som i lösning ett här nedan.

1.) Spärta webbsidor kan läggas med eller utan loggning, dvs med eller utan möjlighet att följa upp vem eller vilken utrustning som förorsakat spärrning.

Svar: Spärras endast webbsidor för åtkomst utan att ip-adress eller loggning sker på individnivå så är det inte att betraktas som personuppgifter. Loggas uppgifterna och de anses vara spårbara mot användaren eller kan härledas så anses det som en behandling och dataskyddsförordningen träder i kraft.

2.)Filtreringen kan sättas i två nivåer, loggning eller spärr av trafik. Loggning innebär att uppgifter om utpekade kategorier registreras på användarnamn och/eller ip-adress på utrustning.

Svar: Ur ett GDPR perspektiv av loggning med möjligheter till filtrering och man går på användarnivå med loggar och registrerarsökning kommer detta att utgöra en personuppgiftsbehandling som omfattas av GDPR. Loggning av ett IP-nr är en personuppgift då kommer loggfilerna att behöva hanteras enligt GDPR som vilken annan personuppgiftsbehandling som helst. Användaren kommer att behöva informeras om att sökningen loggas och dokumenteras samt varför loggning sker.

Lagligt stöd för behandlingen behövs och vilka uppgifter som loggas och hur länge vilket är väl förknippat med informationsplikten "GDPR". Behandlingen i sig måste alltså först kvalificeras enligt GDPR som en giltig behandling.

Förutsättningen och den möjliga utmaningen är att identifiera en lagliggrund för behandlingen. När lagligheten väl är fastställd behöver den loggade informationen skyddas i förhållande till innehållet relevant nivå,

Att övervaka personal genom att logga varje enskild aktivitet som utförs i ett IT-system är en typ av övervakning som i sig utgör behandling av personuppgifter. Enbart personer som verkligen behöver övervaka loggar som en del av sitt arbete behöver ges tillgång till dessa, och det gäller att både syftena med loggningen och behörighetstilldelningen är väl genomtänkt.

Man ska även ta bort uppgifterna när de inte längre behövs med hänsyn till ändamålet, alltså när behovet inte längre finns att ha dem kvar. Glöm inte bort att informera personalen om för vilka syften filtreringsloggarna används.

Behandlingen behöver även registreras i Draftit hos den personuppgiftsansvarige för behandlingen.